

**SPOTKANIE BRACCTWA ŚW. BARBARY
Z MŁODZIEŻĄ SZKOŁY PODSTAWOWEJ
IM. ŚW. BARBARY**

2025

JAK NASZA PATRONKA PRZYWĘDROWAŁA DO ŚLĄSKICH GÓRNIKÓW



Św. Barbara była czczona od wczesnego średniowiecza jako patronka dobrej śmierci. Na wszystkich ówczesnych wizerunkach „wyposażano” ją w te same atrybuty: wieżę, miecz (czasem palmę męczeństwa), księgę i kielich. Na Górnym Śląsku jej kult przenikał z dwóch stron: z Dolnego Śląska i z Krakowa.

Aż do naszych czasów dotarła piękna legenda, że w bitwie z Mongołami pod Legnicą w 1241 roku brało udział 600 gwarków (górników kruszcowych) pod wodzą mistrza górniczego dzierżącego sztandar Św. Barbary. Osnowa tej legendy stała się świadectwem pierwszego związku Świętej z górnikiem. Z pewnością pod jej wpływem w 1724 roku powstało w Tarnowskich Górach pierwsze Bractwo Św. Barbary, które ku czci swej Patronki wzniosło okazałą kaplicę. Natomiast w kościołach na ziemi pszczyńskiej i bytomskiej, należących aż do 1821 roku do diecezji krakowskiej, kult Św. Barbary, jako Opiekunki narażonych na niebezpieczeństwo utraty życia (artylerzyści, murarze, cieśle, flisacy, górnicy, kuźnicy itd.) rozprzestrzenił się za sprawą stolicy tego biskupstwa. Najbliższym tego śladem jest kaplica Św. Barbary w Górze, wzniesiona w 1500 roku przez tamtejszego dziedzica Mikołaja Brodeckiego.

W Goławcu kult Św. Barbary zapoczątkowała Pani Anna Lubańska (pisana też jako Lubońska) – dziedziczka dworu goławieckiego, która słynęła z ogromnej hojności na rzecz kościoła, wyrastającej z wielkiej miłości do tej Świętej. Znalazło to wyraz w ufundowaniu dla kościoła w Bojszowach obrazu św. Barbary namalowanego przez Jana Andermana z Frydku (dziś Czechy). Obraz ufundowany przez Panią Lubańską w 1750 roku przetrwał do dziś w kościele w Bojszowach.

Górnictwo węglowe w okolicach Łędzin datuje się od 1770 roku (kopalnia Murcki). Jednak kult Św. Barbary zainicjował tu dopiero ks. Karol Wrazidło – proboszcz łędziński w latach 1864-1906. Dostrzegając wśród coraz liczniejszej braci górniczej duchową potrzebę oddania się w opiekę Św. Barbary, 25 sierpnia 1895 roku poświęcił w cechowni łędzińskiej kopalni „Radość Henryka” („Heinrichsfreude” – później „Piast”), bogato zdobiony ołtarz, którego głównym akcentem był obraz Św. Barbary. Został on najpierw poświęcony w kościele Św. Klemensa, a następnie w uroczystej procesji przeniesiony do sali zbornej kopalni. Przed tym obrazem modliły się przed szczytą przynajmniej trzy pokolenia górników z Łędzin i okolicznych miejscowości. I w ten sposób kult rozpowszechnił się po wszystkich rodzinach górniczych i kościołach, które widać z Klimonta.

Własną historię napisało kultywowanie Świętej Patronki w drugiej kopalni łędzińskiej – „Ziemowit”. W 1946 roku, jeszcze podczas budowy umieszczono w cechowni drewnianą figurę Patronki wykonaną z drewna lipowego przez pracownika kopalni Władysława Ryszkę. Jednak trzy lata później, w wyniku nacisku komórki partyjnej, została ona usunięta.

W środę 3 grudnia 1952 roku odbyła się uroczystość uruchomienia kopalni. Nazajutrz w cechowni, z udziałem licznie zebranej załogi, została odprawiona Msza święta, na której poświęcono ołtarz wykonany w stolarni kopalni „Piast”.

Centralną postacią ołtarza była Św. Barbara – odlew gipsowy wykonany także przez Władysława Ryszkę. Hostię nad kielichem, który trzymała Święta, stanowiła marka górnicza z numerem 0001.

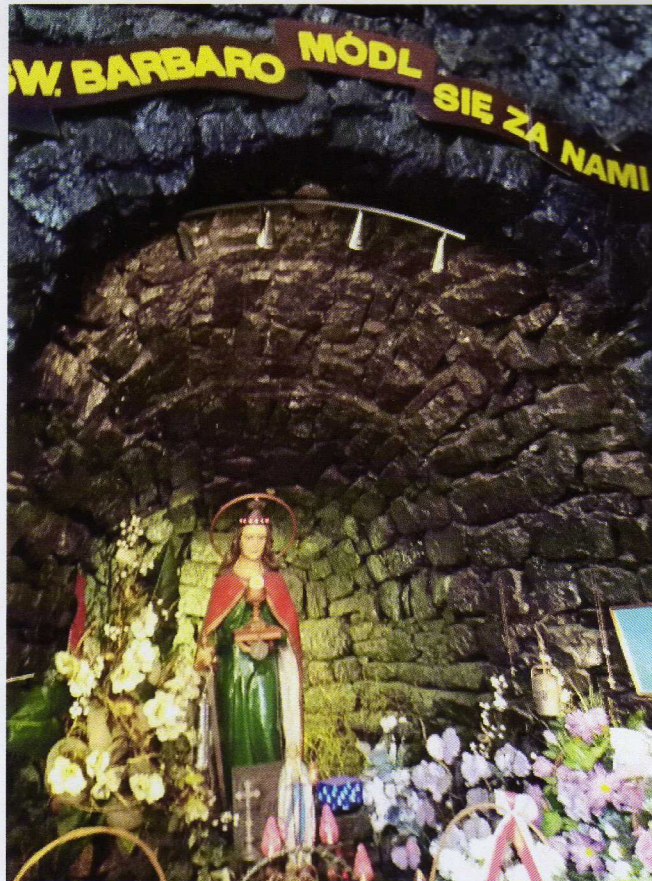
Niedługo jednak górnicy cieszyli się obecnością Barbórki, bowiem władza partyjna nakazała ołtarz zabić deskami i okratować. W tym areszcie przebywała prawie 30 lat, choć górnicy o niej nie zapominali. Co jakiś czas jakaś niewidzialna ręka składała pod kratami świeże kwiaty.



Zamknięcie ołtarza Św. Barbary w cechowni nie zgasiło górniczych serc. Oddanie się górników i ich rodzin pod opiekę Świętej przeniosło się do górniczych parafii. Wizerunki Barbórki przeniesiono na parafialne sztandary. Pod tymi sztandarami narodziła się „Solidarność” i rozpalił się Sierpień 1980 roku. W „Ziemowicie” Świętą Patronkę uwolniono z łańcuchów i wzniesiono jej nowe mieszkanie – oryginalną groty węglową.

4 grudnia 1981 roku, przed tą groty, z zawołaniem „NIEDZIELA JEST BOŻA I NASZA” biskup katowicki Herbert Bednorz odprawił niezapomniane nabożeństwo, w którym uczestniczyło ponad dwa tysiące górników wraz z rodzinami. Wtedy wielu górników i członków ich rodzin z Goławca przeżywało tam wzruszające chwile.

Podniosłe wydarzenia okresu „Solidarności” ożywiły kult Św. Barbary i nadały mu nowego wymiaru. Obrzędy związane z tym kultem wzmogły się w górniczych rodzinach, weszły do pałaców kultury, szkół. Goławiecka szkoła była tego najlepszą ilustracją. Już w 1986 roku Społeczny Komitet Budowy Szkoły (górnicy i ich rodziny „Ziemowita”, mieszkańcy Goławca i Górek) rozważał nadanie nowo budowanej szkole imię Św. Barbary. Jednak ta propozycja została potwierdzona dopiero w referendum w lutym 2019 roku, głosami mieszkańców oraz nauczycieli i uczniów szkoły. Usankcjonowano ją 25 kwietnia tego roku uchwałą Rady Miasta w Łędzinach.



Akordem o niezwyklej łączności duchowej mieszkańców Goławca i Górek z Patronką Górniczego Stanu były szkolne uroczystości w dniu 3 grudnia 2019 roku. Wtedy to w holu szkoły biskup pomocniczy Grzegorz Olszewski poświęcił węglową figurę Św. Barbary, jako Strażniczki tradycyjnych wartości śląskich i pierwszej Wychowawczynie młodego pokolenia.

Dla górników śląskich Św. Barbara to po Bogu najwyższa wartość. Na co dzień tego nie pokazują, lecz 4 grudnia, dobrze widać, czym jest dla nich ta Święta. Tę skrywaną i mało egzaltowaną cześć dla Świętej Patronki demonstrują wtedy w masowym uczestnictwie w Mszy Świętej w intencji górników, rodzin górniczych i poległych Braci Górników, w uroczystym pokłonie przed ołtarzem swego sztandaru, w dostojnych mundurach galowych, nabożnej pieśni „Barbaro Święta, perło Jezusowa”, w cichych modlitwach przed groty, ołtarzem, obrazem, figurą lub innymi uświęconymi wizerunkami Patronki.



SPOTKANIE BRACHTWA Z MŁODZIEŻĄ SZKOŁY GOŁAWIECKIEJ

W dniu 3 grudnia 2025 roku odbyło się uroczyste spotkanie Bractwa Św. Barbary z młodzieżą i nauczycielami Szkoły Podstawowej w Goławcu, na którym postanowiono upamiętnić wszystkie dotychczasowe wydarzenia związane z duchową łącznością środowiska górniczego z uczniami i nauczycielami szkoły.

Wyrazem tego spotkania było odsłonięcie zabytkowego wózka ze starej kopalni Piast z pamiątkowymi tablicami, jaki postawiono przed wejściem do szkoły.

Wózek o numerze 821 datowany na okres międzywojenny posadowiony na torowisku z szyn firmy Union - 1888 z Essen, uzbrojony w przedwojenne powietrzne urządzenia do urabiania i wiercenia - młotek udarowy i wiertarka udarowo-obrotowa.

TABLICA I

**NINIEJSZA SZKOŁA ZOSTAŁA WYBUDOWANA
W LATACH 1986–1989 OFIARNYM WYSIŁKIEM
MIESZKAŃCÓW GOŁAWCA, GÓREK
ORAZ GÓRNIKÓW KOPALNI ZIEMOWIT,
A W 2019 ROKU UŚWIĘCONA
IMIENIEM ŚW. BARBARY
O CZYM POTOMNI PRAGNĄ
Z WDZIĘCZNOŚCIĄ PAMIĘTAĆ.**

**BRACHTWO ŚW. BARBARY
Z GOŁAWCA**

3 GRUDNIA 2025 R.



